

ראה נתתי בידך את סיחון מלך חשבון
האמרי ואת ארצו החל רש וגו' (פ'
דברים). ואמר הכתוב אח"כ ראה התחילתי תת
לפניך את סיחון ואת ארצו החל רש לרשת את
ארצו וגו' וצריך לנו להבין הפי' של הפסוק מה
הוא זה החל רש ולרשת את ארצו והלשון החל
רש אמר שתי פעמים. אך הענין הוא כך משום
שאמרי' בגמרא שעמון ומואב טיהרו בסיחון,
והותר לישראל ליקח את ארצם של עמון ומואב
ע"י סיחון, וצריך לנו להבין באיזה מקום אמר
הקב"ה למשה שיוכל ליקח את ארצם של עמון
ומואב ע"י סיחון, אך זה הוא הפי' התחילתי
תת לפניך את סיחון ואת ארצו החל רש רצ"ל
הארץ של עמון ומואב מה שהחל לרשת בקרוב
ואמר הפסוק לרשת את ארצו ר"ל ארץ הישנה
של סיחון יוכלו לרשת, ומשום זה אמר הכתוב
שני פעמים החל רש, שזה הוא על ארץ של
עמון ועל ארץ של מואב משום שאצל עמון אמר
הכתוב אל תצורם ואל תתגר בם אפילו לעשות
להם צער משום זה אמר הכתוב שיוכלו ישראל
ליקח את ארצם מידי סיחון שיהי' להם צער ע"י.

לך ד' החסד כי אתה תשלם לאיש
כמעשהו ואל זה אמר המדרש כי הקדימני
ואשלם לך, שהפירוש הוא כך ר"ל שזהו חסד
מאת ד' יתברך על מה שישלם שכר מצוה לאדם,
משום שכל המצוות ומעשים טובים מה שעושה
האדם הוא ע"י הקב"ה, למשל אם האדם נותן
צדקה אזי מי נתן לו את המעות הקב"ה, וכן
אם האדם הוא קובע לו מזוזה בביתו הקב"ה שולח
לו מקודם בית, ואח"כ האדם הוא מקיים את
המצוה של קביעת מזוזה על פתחו וכן אל כל
המצוות, ע"כ לשון המדרש. אך אני רוצה לומר
הפי' ע"ז הפסוק דבר חדש, ע"ד זה, משום דאמרי'
בגמרא שאם עשה האדם תשובה על מעשיו הרעים
תשובה מאתבה, אזי עושה הקב"ה מכל מעשיו
הרעים זכיות ומצוות ומעשים טובים, מחשב לו
לאחר שעשה תשובה את כל העברות כמו שעשה
מצוות, וא"כ זה הוא חסד גדול מהקב"ה ע"י
שמשלם לו על מעשיו הרעים כמו שעשה מצוות
ומעשי' טובי' ולא די שהקב"ה יכפר לו על מעשיו

הרעים, אלא שהקב"ה יחשב לו את כל העת והזמן
מה שעשה בו, מעשים רעים וחטאים ועונות
ופשעים, כמי שעשה בזה הזמן מצות ומעשים
טובים. וכל זה הוא חסד גדול שאין לשער ואין
להעריך את החסד הזה מה שעושה הקב"ה עם
האדם וזה הוא מה שאמר הכתוב ולך ד' החסד
כי אתה תשלם לאיש כמעשהו. ולא אמר הכתוב
על מעשהו אלא כמעשהו, ר"ל כמי שעשה בזה
הזמן מצוות ומעשים טובים וצריך לנו להבין
לשער בנפשינו שאם הקב"ה יקבל את תשובתו
של הרשע ולא ישלם לו עוד בעולם הבא על
מעשיו הרעים, אך מה יעשה האדם בשעה שאין
לו מצוות ומעשים טובים בזמן שעשה את העברות
וחטאים ופשעים אזי יהיה לו עונש יותר גדול
בשעה שיראה את כל הצדיקים והחברים שלו
הצדיקים יושבים בגן עדן ונהנים מזיו השכינה
והוא עומד מרחוק, ויראה את כל התענוגים של
הצדיקים והוא יעמוד אצל הפתח כמו עני וכו'
יהי' לו זה כמו עונש גדול אם לא יחשוב לו
הקב"ה מן החטאים והעונות ופשעים כמו שעשה
מצוות ומעשים טובים אך זה הוא החסד הגדול
ממה שיעשה הקב"ה עם הבעל תשובה שיעשה
תשובה מאתבה שהקב"ה יחשב לו את כל החטאי'
והעונות והפשעים כמו שעשה בזה הזמן מצוות
ומעשים טובים כמו שמצינו בגמרא ע"ז אצל
אלעזר בן דורדיא בשעה שעשה תשובה ויצאה
נשמתו ע"י תשובה אזי יצאה בת קול מן השמים
ואמרה ר' אלעזר בן דורדיא מזומן הוא לחיי
העולם הבא ואם כן יש להבין מן הגמרא הזה
שהקב"ה חשב לו לאלעזר בן דורדיא את כל
החטאים והעברות שעשה כמי שעשה מצוות
ומעשים טובים. ומשום זה אמר ר' אלעזר בן
דורדיא מזומן הוא לחיי העולם הבא משום שיש
לו כמה וכמה מצוות ומעשים טובים ע"י מה
שהחליף לו הקב"ה את כל המעשים רעים שעשה
על מצוות ומעשים טובים וא"כ זה הוא חסד
גדול שאין לשער ואין להעריך מה שעושה הקב"ה
עם האדם הבעל תשובה וזה הוא הפי' של הפסוק
ולך ד' החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו ר"ל
שעשה מצוות ומעשים טובים בכל ימי חייו
ע"כ.